

GELOOF JE EIGEN OGEN NIET

door Jurjen Beumer

Advent, vandaag de laatste alweer. Vol verwachting klopt ons hart. Nog één week te gaan. De tijd tikt door. De uren draaien weg. Zal het gebeuren? Zal wát gebeuren!? Nou, dat eindelijk eens ... ach je weet het wel ... dat we eindelijk eens niet hoeven te praten over de koude dood van Sarajewo, over verdriet en pijn en oorlog en ons eigen persoonlijk leed.

Want weet je: soms kan ik er niet meer tegen, het spookt in mijn hoofd, dan kan ik die beelden niet meer kwijtraken, dan raak ik helemaal in mijzelf verstrikt. Het maakt me murw. 'Waar is God dan?', schreeuwde Erik deze week uit, toen hij in wanhoop en met teveel heroïne in zijn lijf bijna stikte, 'Toe, zeg het me, waar is hij?'. De dichter helpt ons als hij schrijft:

*Straks verkillen alle vuren
en de aarde wordt een steen,
wie zal nog het leven vieren,
nu de nacht staat om ons heen?*

*In de sterren staat geschreven
niets dan doodskou en gemis,
welke ster belooft ons leven
dan van harte leven is?*

*Ster van David, ster van David,
sta niet bij de hemel stil,
wees een lopend vuur op aarde,
wees een vuur dat warmte wil!*

Advent is een tijd van verwachting, een tijd van zwanger worden en baren. Nog is het niet zover, wacht nog heel even, want straks later in de tijd, even verder op zullen de vliezen breken. Geef het nog niet op, laat je hoop niet overgaan in wanhoop. Zeker, je hebt gelijk, er is nog bijna niets te zien, maar wacht af, geloof je eigen ogen niet. Wat je ziet zijn de barensweeën en je bent geneigd dié voor het eigenlijke te houden. Je ziet pijn en bloed, gekreun en gehuil, maar kijk goed, in die tranen zit al een eerste lach, klinkt reeds de eerste regel van een lied: een lied over verlossing, over een bezoek van de Eeuwige zelf, over vreugde en lofzegging. Drie liederen zelfs omlijsten deze unieke geboorte in de wereldnacht van onze tijd, een lied van Maria, van Zacharias en straks van Simeon. In al deze liederen klinkt de wanhoop van een wereld in barensood, klinkt de felle aanklacht tegen diegenen die kwetsbare mensen kleineren, maar ook er dwars doorheen de geboorte van iets nieuws, een kind: vandaag Johannes, morgen Jezus, overmorgen jij en ik.

Het is waar, achter deze wereltijd tikt een andere dienstregeling. Wie kijkt, ziet het, wie luistert hoort het. Daarvoor zijn we bij elkaar in de gemeente, om elkaar daarin te trainen: om open ogen en luisterende oren.

Buiten de gemeente gaan onze oren en ogen dichtzitten; dan ga je varen op wat 'men', wat de goegemeente zegt, en 'men' praat altijd met een dubbele mond. 'Men' (de massa) bevestigt je in de eigen wanhoop; 'want meneer, mevrouw het is toch allemaal niks tegenwoordig'. De volksmond (ook zo'n 'men') weet dat Nederland vol is, dat je verslaafden moet opsluiten en werklozen in een kamp moet zetten.

Maar weet u, hét grootste onderscheid tussen de gemeente en wat-men-zegt is dat de gemeente *zingt, steeds opnieuw begint te zingen*. Waar wordt op andere plekken nog gezongen? Ja, let op, let heel goed op, want ook de bruine hordes zingen, vandaag weer uit volle borst. De nazi's, u weet het misschien nog, marcheerden onder het zingen van 'mooie' liederen Nederland binnen, oorlogslieder en marsliederen, in keurige orde met klikkende hakken en glimmende laarzen.

Jazeker, ook de vijand kan zingen, dat is de verwarring van deze tijd, het listige spel van duivelse machten. Om dat te doorzien, om het verschil in toonhoogte te ontdekken tussen bruinhemden enerzijds en adventmensen anderzijds daarvoor heb je *dit boek* nodig, elke week opnieuw. Wie uit dit boek zingt, over Maria,

Johannes, Jezus en Simeon (en in hen klinkt het hele getuigenis van Israël, in hen vernemen we ons eigen leven) zal leren om te onderscheiden: is het uit God of is het uit mensen!

Er zullen spannende jaren volgen, schat ik in, waarin we meer dan ooit ons lied op goede toonhoogte zullen moeten houden, dwars tegen gebral van anderen in.

Daarom is het logisch dat de gemeente zingt, want als de eigen woorden gaan horten en stoten dan voeg je je in in het gezang van anderen, eerst nog wat zachtjes, schuchter, maar uiteindelijk uit volle borst. Drie liederen rond het komen van dit kind tot en met een hele hemelse legerschare (2,13) in de kerstnacht zelf. Dit oorverdovende en oorstrelende zingen is sindsdien niet meer uit de lucht geweest. Leg je oor te luister, vang de signalen er van op, tot vandaag de dag. Het is niet potdicht tussen hemel en aarde, er is een voortdurende lofzang aan de gang. Hoor je het niet? Zijn je oren misschien verstopt geraakt door het gewee- klaag van 'men'. Zijn onze gemeentes wellicht zelf ook zo aangetast door deze deprimerende tijdgeest dat we het zingen verleerd zijn, dat we diep in onszelf de vreugde over ons bestaan zijn kwijtgeraakt?

Maar dat is toch vreemd, want onze vreugde gaat niet over niks, onze liederen gaan over de geboorte van een mens, dé mens, Jezus, dat is Joshua: redder, bevrijder. Wie dat echt op zich laat inwerken, dat diep in deze wereld en diep in ons eigen leven het hart klopt van God zelf, zichtbaar in Jezus zelf die kan niet anders dan zingen, loven en prijzen. Gaandeweg zal dit lied aanzwellen en alles doen verstommen wat vals klinkt en mensonterend is.

*Zal de aarde weer gaan bloeien
als een bongerd in de Mei,
zal er levend water vloeien,
is de wereld niet voorbij?*

*Ja, de mensenboom zal leven
en de schepping gaat vrijuit
en de ontrouw is vergeven
en de aarde is de bruid.*

*Ster van David, ster van David,
stond niet aan de hemel stil,
werd een sterveling op aarde,
werd een zaad, een ster die viel!*